

فی ۱۳ ذی القعدة سنه ۳۲۶ وفی ۲۴ تشرين ثانی سنه ۳۲۴

جمعیت علمیه اسلامیہ نك ناشر افكاریدر

مدیر مسئول

سر محرر

صاحب امتیاز

محمد فطین

فاتح مجیز درس عاملرندن

فاتح مجیز درس عاملرندن

مصطفی صبری

شهری احمد اقدی

مندرجات

اندرز پشاه ایران حسنی	ایطال وزیر
اوکسر عمر ع . طاف	خطبه یوسف سعاد
متفرقه	ترقی خلیل ادیب
علمای اسلامیہ دن بر ذمات جمعیت اسلامیہ سی	سیاسیت شرعیہ ابن حازم فرید
مکسری قلوبی محمد حمدی	مدنیت، مؤسس مدنیت اولان اسلامیت نسیم ادبیات
جوابلر	قریظ و تاریخ حافظ عثمان
زیدہ سیاسیات	سمبدن استفاضہ خلیل ادیب

نسخہ سی ۵۰ پارہ در

آبونه اجر قی

ولایات ایچون

۸۵ غروش

» ۴۵

ممالک اجنبیہ ایچون

۱۸ فرانق

» ۹۰۵

استانبول ایچون

برسنه لك ۷۵ غروش

الق آلفی ۴۰ »

درج ایدیلان اوراق اعاده اولماز

قادرلر مزه :

اکثر مقالانه آیات کریمه واحادیث نبویه درج ایدلش بولدیغی نظر اعتباره آلهرق رعایت زلکده بولنلماسی اولتور .

ترقيات صحيحه نائل اوراق کي تقدیسات شایان برامل بسندک.
سوزده اوله بر تصور تشنگ ، اودرلو برامل بمدوحک
وجودینه دلیل اوراق اوزره هر صفندن بر جوق مکتبلر
تأسیس وکساد ایتدک ! غیری ، هنوز منتظم بر استادیسی
بولنمایان بر برده - مجرد ولایت مرکزی اولدینی ایچون -
اعدادی مکتبی تأسیس ایتدک درجه لرینه وارد ردق !
عضا خلقی آلداتق ، محضا اوملک لریده اوصه اندر ان
خابیده دعالره ، نجیل وستایش وموفقیتانه یکیدن یکینه
بر زمین حاضر لاق ایچون ولا تجزی ، الویه و قضاغیزی
دکل ، اک هجری کوبلرمیزی ده مکتبیز بر اقدق !
بویولده کی معرفت لرمله سنه لرجه کندمیزی ده آلداتمده
یک بیوک مهارت لر ابراز ایتدک ! کوندن کونه ده ازابده
بریشان و خراب اولان زوالی وطنمیزی انوار معارف
وفضیلتله ، شعله اجلال کالات ایله بزه یرک باشند
باشه بر کنار سعادت ، بهشتی مناظر بر روضه معرفت
حاله افراغده موفق اولدق ! بوهر کون مجدد بر شوق
وتهالکله ابتدائی ، تالی و عالی مکتبلرمزک مقداری بوما
فیوما تراب ایلدیکه معلم و مربی تدارکنده هیچ مشکلاته
تصادف ایتدک . خاک پاک عثمانی نه بشدیرمز دیمکدن ،
راست کلدیکمز آدمی معلم تعیین ایتدکدن چکنوب
صیقلمدق ! بوهمت وفعالیتمز ، بو هوس ترقی جویانه مزله (۱)
حقیقی اعتراف ایچلی نر :

« شهادتنامه لی جاهل سی ایسترسین بو عالمده !

معارف شمعی زده میوه سزا شجاره دوشمدر !

ییتنک صحتته ؛ حتی بر کون مدرسه ، مکتب سمته

یا قلاشماش انسانلری ده قائل ایده بیله جک بر غایت

واصل اولدق ! مابدی وار

مقری کوی : خلیل ادیب

سیاست شرعیه

۳

فکر حریت ، مساوات ، عدالت کی بیکلرجه

بر مسئله جهلی وار ، همده یک درین بر جهل ایچنده .
صدر اسلامه شرفبخش اولان اعلام و افتخار رحالدن ،
ادوار مقدمه اسلامیه دن صرف نظر ؛ مثلاً فاتح لرمن ،
یاوز سلطان سلیم لرمن ، قانونی لرمن ، زیدیل لرمن ،
ابوالسعود لرمن ، ابن کالرمز صکی هر بری بر دولت
ولمت ایچون الی الابد مدار فخر و شرف اوله بیله جک
اعظم رجال علمی مدن ، سنان یاشارمن ، فضول لرمن ،
یحیارمن ، راعیلرمن ، ندبلرمن کی لسان و ادبیات ک
ایلک مؤسسلرندن بالکلیه بی خبر . او فطانت و ذکایه
قارش ی بو یک لیم بر خسران ، جداً تأفله شایان بر
کفران دگیدر ؟ بویه بر کنج ، بو صورتله بر ورشایب
کمال اولمش بر انسان ایله مسلمانیق ، عثمانلیق آره سنده
نه مرتبه بر علاقه و مناسبت تصور ایدیلر و کندیلرندن
اسلامیه ، عثمانلیله عائد نه قدر خدمت بکنه بیلر ؟
بو قصور ، همده یک بیوک بر قصور صایلدینی تقدیرده
انصاف ایله سوبله لم که ، بو قصور ؛ او یولده بایش و دها
طوغریسی بشدیر یلده می یوقسه ابویه می ، یا خود جمعیته ،
معنای شمولیه زلمه می عائد و لاق لازم کیر ؟ شبه سزدر که ،
بودرلو احوال مؤسسه نیک مسئولیتی ؛ اطفال و شبانه
رهبرک ایدن مر بیلره ، معلملره ، جمعیته ، حاصلی
همزه ، طومره ترتب ایدر ؛ بومسئولیت عظیمه محقق
زلره عائددر . بناء علیه بواساس بالخاصه بوندن صکره
بر لحظه نظر تأمل و امعانندن اوزاق بولندیر مامق حیثه
مرتب و وظائف اقدم واقدسیدر .

حال و قوفوده ، تعبیر صحیح و صریح ایله انحطاطه

میال بدوره اسف اشتباهده بولسان دولتر ایچون ربع

عصر بر فاصله تاریخی یک بیوک اهمیت حازدر . بو قدر

بر زمان بردوانی مدارج کمال و اقباله اصعاد ایده مسنه بیله

تقریب ایده بیله جکی کی درکه ادبار و اضمحلالده ده یک

قولای تنزیل ایله بیلیر . زلر ایسه اومقدار دنده فضل^۳

بر زمان ، ملتیزک تیقظ و انتباهی ، دولترک اعلا منزلت

و شکوهی فکرله نه جدی بر تصور و تشبیده بولندق ، نه ده

رہایت ، اصلانہ حرمت منفعت شخصیت بہ اقتضاد اہلہ تطبیق ابدیہ جک اولان قواعد قانونیہ ہانکی مملکتدہ اولورسہ اولسون ونہ شکلدہ بوتورسہ بولسون نہ ترقیات اجتماعیہ خدمت ، نہ دہ ہیئت بشریہ نک حقوقی تکفل ووقایہ ایتیش صابیلہ بیلور . بلکہ قانوندن مقصود اولان عدالت ، مساوات کنی بر استبداد ایجنده ہرج ومرج ابدلش اولور ، حالوکہ کرک جزا و کرک حقوقہ متعلق حکمنہ سیای عدالت جہرہ مساوات کندینسی کوسترمزہ ہیئت اجتماعیہ او ہیئت حاکمہ دن نہ امنیت نہ خدمت بکیہ بیلور ؟

ایشتہ دور سابق استبداددہ بعض استثنائی نظر اعتنادہ طومقی شرطلہ دہہ بیلورمکہ ، محاکم حقوقیہ وجائیہ لڑک یک چوق مظالمی کورلش وحقی عدل وحقانیت بعضیسنک قبوسندن بیلہ ایجری بہ کیرمکہ جسارت ایدہ مہ مشدر .

ناصل ایدہ بیلور ؟ فرضا برمحکمہ جنایت تصور اولنسون ! چونکہ وظیفہ سی جنایت صدالیہ سنہ او طورمش بر مہمی ہر حالہ اسناد اولٹان نعلک قاعلی ظننندہ بولور ولوکہ قناعت وجدانیہی تطمینہ مدار اولہ جق بر دلیل وامارہ بولنسون .

دقایق قانونیہ اصلا وقوفلری اولیمان ضابطہ مأمورلرینک ضبط ورقہ لریہ ولزوم محاکمہ قرار ومضطلہ لری واریا !

آنلردن بر مضنا جیقاہرق دلائل ومہمی واقیستہ عقلیستہ اہلہ برحرمیت قراری ترتیب وبونکہ محظوظ اولورسہ بوبلہ محکمہ لڑک خیریمی اولور ؟ عدالتندن امنیتنی اولتور ؟

برانت ذمت اصلہ ، اولدینی خالدہ بوقاعدہ نظیفینی تغیر ایدرک محکومیت اصلہ فکر قانونشکنانہ سی ذہنہ صوقش بر رئیس جنایتک ائندن برمعصومی قورنارہق قابلی اولور ؟

افسوس بوبلہ رؤسانک علمنہ عرفانہ افسوس !!

مزنی مندمہج خصوصات بزدہ یکی تولد ایتیش حال طفولیتدہ شیلر اولوبوب بلکہ جمیعت بشریہ نک سوجیات طبیعیہ وامراض نفسانیہ نتیجہ سنندن باشقہ بر مضنا ویرلہ بان انواع تعدیات واعتسافلہ یکدیگری ازہرک دنیانک بر دریای مظالم ایجنده چالقاندینی صرمدہ مددرس اولان اسلامیت او افکار عالیہی نشر ایتیش وبو سادہ مساوات وعدالت وحریت نہ دیمک اولدینی بحق آکلاشیلہرق تشکیلات اجتماعیہ سرزدہ ظہور اولان اعتسافات مالانہای بو وجہلہ مندفع اولوب روح بشرہ قدر تاثیر ایدن قواعد دین مبین جمیعت اجتماعیہ نک بر قوہ حقیقیہ وبر ناظم عدالتی طانمش ایدی .

کرچہ بعض آوروپا مؤلفلرینک شریعت اسلامیہ حقندہ کی شائبہ اغراض ایلہ مشبوع اعتراضانہ هدف اولنیش ایسدہ شریعت غراکافہ انسانلری نظر عدل وحقوقدہ ازہرجهت مساوی طوتوب مظاہر عدل وحقانیتدہ کسہی استثنائی ایتیش و او قدر مدققانہ امرلردہ بولنشدرکہ بولنردہ ذرہ قدر ظلم احتمالی ملحوظ دکلدہر .

ایشتہ فانوس ہدایت ربانیہ اولان اوقواعد متینہ ہیئت اجتماعیہ ایجنده تورہرک بشری تزلزلہ اوغرا . دہ جق دنی الطبع ، مستعد جرائم کیسمہ لریدہ نظر دقتدن دور طومدیفندن بویادہ دخی بر خبی قواعد عادلانہ وضع ایلمشدر . فقط احکامنہ تطبیق حرکت بر وظیفہ منجمہ تشکیل ایدہ جک قوانین ، بر ملانک حیات اجتماعیہ سنہ نظراً اولہ جقندن دولتلر مالککندہ جاری قوانین عمومیہ وخصوصیہ بالطبع یکدیگرندن فرقلیدہر . مثلاً قانون جزا دولتلر مالککندہ مختلفدر . فقط جہلہ سی قانون مذکوردن مقصد اصلی اولان ہیئت اجتماعیہ نک آسایشنی عافظہ نقطہ سندنہ برلشہ جککندن بو بیادہ تفاوت یوقدر .

اصل مقصد ، قوانینی حسن صورتلہ تطبیق ایلہ لازمہ عدالتی تمامیلہ اجرا ایتکدر . یوقسہ خاطرہ

حکا اوج قسمه قسمه ایدیلرک ایکسی نار حقیه
بریده نعم ایدیه ایدخال اولمشدر .

برنجی درجه ده اولان حکام حتی بیلدیکی حالده
خلافه حکم اعطایدن ایکنجیسی عن جهل حکم ویرندر .
ایشته بونلر دور استبدادده منسوبته، نامطی رشوتله ،
ارباب حقیقی محو ایتمکله اخذ منصبه نائل اولمش حکا-
ملردر . اوچنجی قسم ایسه عالم اولوب عدالتله اعطای
حکم ایدنلردر . دور مذمو ساقده بوقییل حکام
نادر ایدی . مثلاً برهیش حاکمه ایچنده عدالتی سوهر ،
عالم برمدوح الصفات حاکمک بولمسی چوقیدر ؟

*
*

عم زاده نجی جناب حیدر اقامه حدودده شریف ،
وضیع ، قوی ، ضعیف نظر اعتباره آلتهرق تحفیف
حدود ایدیلده یجکنی شفاعت وهدیه ایله هیچ بروقت
تعطیل عتوبات اولتمیه جفتی وبونلره قادر بولندی
حالده عکسی صورته اجرای عمله تماشا ایدن حکامک
رحمت الهی دن مطرود اولدیغی بیان بیوریور .

حتی محاسبه کزیدن اسامه بن زید قریشک بنو
محزوم بطنده بولنان برسارک تعطیل مجازاتی خصو-
صنده جناب رسالتاب اقدمنه شفاعت ایلملری
اوزریشه وجه جلیل عدالت دایله جناب نبوده
اغبرار حاصل اولهرق [یا اسامه ! عتوبات الهه
تعطیل اجراستمه شفاعت ایدیورسک ؟ قوم
نجی اسرائیل شریف اولنلری فعل سرقت اجرا
ایلدلری زمان عفو وضیع اولنلر اوزریشه اقامه
حدودده بولندقلری ایچون هلاک اولدیلر . الله عظیم الشانه
قسم ایدرمکه ، قییم فاطمه سرقت ایدرسه انی کسرم
بیورمشلردر .

ای حکام ! بونه عدالت بونه مساوات ! ایشته ملتک
سزدن ایسته دیکی عدالت ایشته سزدن بکنیلان مساوات !
بووامتالی قواعد عادلانه واساس متین اوزریشه بو حکومت
فاضله وجوده کلدی . اوله بر حکومت عادلکه ،

خلاف شرع ونظام هر امره اقیاب وروصرته
کندیلرنی اک پارلاق موقه اصعاد ایله عوامک بر خاق
ثانیسی کی ذائقه سنج ضرور بر حالده خرامان اولهرق
بوریان بعض مدعی عمومیلرک پنجهسته دوشان بر صاحب
حیت آرتق مجرمیتی ادعا اولتمه جفتی بیلورکن مدافعه
حقوق ضمنده نه سوبیله بیلور ؟ سوبیسه نه منفعت
امید ایدم بیلور ؟ نتیجه خائسند . اوت محکومدر .
حسب المسلك جوق حکملره تصادف ایتدم جوق
اعلامات جنائی نی کوردمکه انکیزسیون هیئت تحقیقه سی
مظالمی آ کدیرر صورته ییچاره مجرم صفتی آلمش
ارباب حیت حقنده تحقیقات ابتدایه ده نه اذتلر نه
اشکنجه لر ایدلش صدای معصومانه لر نی فریاد حزینلری
دیگیان بیلله اولماشدر . بر قاق مثال ایله تنور ادعا
پک قولای ایسه ده تخدیش اذهانی موجب اولماق
ایچون صرف نظر ایدیورم .

ایشته امیدلری منقطع اولان بو محکوملرک بر مقام
مقدس نظام حال ایله تخلیصلری استرحاملری قالمشدیکه
اوده درگاه الوهیت ! اوت ! آنلرک اعماق روحندن
« والی الله المشتکی » صداری کلیوردی .

شمعی امید ایدر زک بوقییل محاکم ، محکمه دکل
هیاکل مظالم مندرس اوله جق . ملتک شرع وقانونه
مخالف امرلری انفاذ ایدن حکام ومدعی عمومیلره
احتیاجی قالمشدر . ملت ، اقتدار ودرایت ، فرض
وعوضدن حالی وجدانه مالک حکام ومدعی عمومی
ایستر .

محکومیت اعلاماتی اشعار مجموعه سی اولدیغی کی
مدعی عمومینک ترقی رساله ییده اولماز . آنلر ملتک
برمرأت عدالتی بر حجت تمدنیدر .

محاکم حقوقیه ایسه دها بر باد بر حاده ایدی .
حالبوکه محکمه لره طرفینک اصاتی ، شرف ونسبی
سیاست شرعیه نقطه نظرندن اهمیتی یوقدر . بالکیز
کوزده بله جک نقطه عدالتله حکمدر . بوسیه مینیدرکه ،

کوستردیکی آثار عدالت حاجدینی اوار مساوات سایه‌سندہ جناح راقته میلونلرجه مسلم وغير مسلمی جمع ایتدی . بویه ایدی فخر کائناتک تشکیل ایتدیکی حکومت! بویه ایدی او مؤسس مدنیت حقیقیه‌نک اجرا ایتدیکی محاکات !

عییز جزا ضبط کانی
ابن حازم : فرید

(مدنیت ، مؤسس مدنیت اولان اسلامیت ، علوم اسلامیہ)

علما ، مسلک علمی

شهادت صحیحہ تاریخہ ایلہ ثابتدر که عناصر مختلفہ اسلامیہ‌نی تشکیل ایدن انسانلر قبل‌الاسلام مدنیت حقیقیہ عالمندن مهجور ، حقوق طبیعیہ حیاتیه‌دن محروم ، نشأت انسانیه‌نک حکمت اساسیه‌سندن بسبتون بی‌خبر ایدیلر . برحاله‌که اقلیملری ، محیطلری عادتاً چاه عدمدن سیاه برغیای تباہ شکنی آتش ایدی .

یموت قطا الفلاہ بها او اما

ویہلک ، فی جوانبہا النسم

برحاله‌که انسال متسلسلہ لری ، اجبال متعاقبہ لری بتون رقیبہ مدنیت اولان آفت وحشتک دوزخمنون وولق‌انلری ، آفاقہ آتش مظالم یاغديران غلیان وهیجانلری ایچنده بردن یانوب طوفشور وعاقبت ساحہ فیکای عالمده .

سرأن اسطعت فی‌الہواء رویداً

لااختیلاً علی رفات العباد

صدای دلخراشی اسباع ایدہ‌جک قدر حزن‌افزون کتلالت رمادیہ تشکیل ایدر طورور ایدی . بیچارہ‌لرک طبعاً ، جبلۃً مالک اولوبده استعمالنه قدرتیاب اولہ مدقلری حقوق صریحہ ذاتیه‌لرینی حریت شخصیہ ، حریت تصرفیه‌لرینی بخش وتأمین ایلہ‌جک ، آنلری

تعرضات وتسلطات مانعانه‌دن محافظہ ایدہ‌جک ، نشأت نوعیه‌لرینک کندیلرنجه مجہول اولان حکمت جبلہ‌سنی تعلیم وفہیم ایلہ‌جک ، کندیلرینی سمت فسیح سعادته غایہ قصوای بشریتہ ابسال ایدہ‌جک حاصلی آنلری خصم جان اولان بلای وحشتدن قورتارہ‌جق بی‌آنچق مدنیت ایدی . ایشتہ بوکا احتیاجلری مدید اثتیاقلری یک شدید ایدی . اقلیمک مرہانکی برنقطہ‌سنہ حوالۃ صباخ اولنسه وحشت علیہندہ دلسوز برانین شکایت ایشیدیلور ایدی . خفایای اجسامده مستکن اولان ارواحہ طوفشور تمديد نظر اولنسه بونلرک ہیاکل ناسوتیه‌دن تجردلہ عالم علوی‌یہ پرواز ایدرک ظلمت وحشتدن فریاد ، نازنین مدنیتک سہادن نزولی ایچون ییک نالۃ استمداد اصعاد ایلدکلری کوریلور ایدی .

نہایت بوشکایات مظلومانہ ، بوتضرعات واستمداد مقہوروانہ آفرینندہ سموات اولان جناب ذوالجلال زردندہ رھین اجابت اولہ‌رق جانب سہادن بتون اسباب مسعودیتلرینک حصوانی کافلہ برمدیت عظما ازال بیورلدی . نعمت اسلام احسان بیورلدی .

روح مدنیت اولان بونعمتک مرکسہ تبشیر وتعمیمی ایچون سید موجودات علیہ افضل الصلوات اقدمنر حضرتلرینہ منشور رسالت ویرلدی .

صاحب رسالت حضرتلری سہاوی ، آخی ، اولان بوقانون مدینتی نشر ایتدی ظلمت وحشتی دفع ورفع ایلدی . حکمت انسانیه‌نی تعلیم ایتدی . انسانلرہ شہراہ تعالیٰ‌نی ، طریق تکاملی کوستردی . رکن اعظمی مخافۃ‌الله اولان احکام عمومیه مدنیتک تطبیقلہ عالمی ایدی ، سرمدی ، بردورۃ علویۃ مسعودیتہ ادخال ایلدی . مدنیت ، حقوق عامہ‌نک تعرضدن ، تسلطدن ، تغلبدن مصونیتی ، غایۃ‌الامانی جنات عالیات سعادته وصول ایچون فعالیت انسانینک طریق تکاملده سربستی اندیاطی دیمکدر که حقوقک سلطنت وشوکتندن عبارتدر .

سلطنت حقوقہ ، حقوق عمومیه ملیہ‌نک متحدانیک